

Водночас, аналіз змісту Закону України «Про захист прав споживачів» свідчить про те, що в ньому практично відсутні положення, присвячені даному питанню. Вважаємо суттєвим недоліком цього Закону те, що в ньому, на відміну від Конституції України, Господарського кодексу України, чітко не закріплено засади державної політики України щодо забезпечення прав споживачів.

Видається доцільним закріпити в Законі України «Про захист прав споживачів» окрему статтю, яка була б присвячена визначенню та процедурі реалізації державної політики у даній сфері, як, наприклад, це зроблено стосовно економічної політики у Господарському кодексі України. Це сприяло б забезпеченню прозорому і контрольованому переходу від прийняття політичних рішень до їх практичної реалізації, забезпеченню стабільності державної політики у даній сфері, значному зниженню негативного впливу суб'єктивного фактора при прийнятті рішень, особливо на рівні виконавчої влади, суттєвому підвищенню ефективності споживчого законодавства.

При цьому мали б бути враховані основні підходи ООН щодо державної політики у досліджуваній сфері, викладені в Резолюції 39/248 Генеральної Асамблеї ООН «Керівні принципи для захисту прав споживачів», прийнятій 9 квітня 1985 року на 106-ому пленарному засіданні Генеральної Асамблеї ООН. Згідно з нею уряди повинні розробляти, зміцнювати чи продовжувати активну політику захисту прав споживачів у відповідності з економічними та соціальними умовами країни та потребами свого населення, а також з урахуванням витрат і переваг намічених заходів [3].

Враховання викладених пропозицій щодо вдосконалення законодавства щодо захисту прав споживачів, на нашу думку, сприятиме їх належному законодавчому забезпеченню.

Список використаних джерел:

1. Конституционное право Украины: учеб. пособие / [Сост.: В.Д. Волков, Р.Ф. Гринюк, И.С. Щebetун и др.]. – Донецк: ДонГУ, 2000. – 239 с.
2. Хартія захисту споживачів, прийнята на 25 сесії Консультативної Асамблеї Європейського Союзу у 1973 році: (Резолюція № 543) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zonazakona.ru44КБ>.
3. Керівні принципи захисту інтересів споживачів, прийняті Генеральною Асамблеєю ООН 9 квітня 1985 року: (резолюція 248) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.consumerinfo.org.ua/must_know/articles_rights/detail.php?ID=4156
4. Іваненко Л.М. Наукове обґрунтування необхідності внесення змін до Закону України «Про захист прав споживачів» / Л.М. Іваненко // Право України. – 2005. – № 5. – С.74-77.
5. Кагал Т. Законодавство про захист прав споживачів у сфері якості товарів у системі законодавства України / Т. Кагал // Право України. – 1998. – № 8. – С. 98-101.
6. Колісникова Г. Суб'єктний склад зобов'язання щодо відшкодування шкоди, завданої споживачу / Г.В. Колісникова // Право України. – 2010. – № 7. – С.210-215.

** Тищенко Юлія Вікторівна – кандидат юридичних наук, старший викладач кафедри господарсько-правових дисциплін Національної академії внутрішніх справ.*

УДК 342.5

Наталія Юськів *

МОДИФІКАЦІЯ ЦІННІСНОГО ВИМІРУ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ В АСПЕКТІ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

У статті розглядаються проблеми трансформації ціннісних орієнтацій суспільства на прикладі державно-владних відносин. Вказуються доктринальні тенденції аналізу глобалізаційних процесів та місце в них державної влади.

Ключові слова: влада, державна влада, глобалізація, цінності.

Юськів Н.В. Модифікація ціннісного виміру державної влади в аспекті глобалізаційних процесів сучасного суспільства.

В статье рассматриваются проблемы трансформации ценностных ориентаций общества на примере государственно-властных отношений. Указываются доктринальные тенденции анализа глобализационных процессов и место в них государственной власти.

Ключевые слова: власть, государственная власть, глобализация, ценности.

Yuskiv N.V. Modification of the Value Dimension of the Government in Terms of Modern Society Globalization.

The paper addresses the problem of transforming value orientation of society as an example of state-power relations. Identifies doctrinal trend analysis of globalization processes and place them in government.

Keywords: power, government, globalization, values.

Постановка проблеми. Зовнішній вираз світобуття передбачає існування значної кількості матеріальних явища самодіяльного духу, які знаходять аксіологічний вимір в силі законів власної сутності. Внутрішній розум і зовнішній вираз субстанційних державно-правових явищ виражають ціннісні характеристики їх існування для нашого внутрішнього буття, в той же час опираючись на моральні начала кожної епохи державно-правові парадигми завжди схвалювалися історичним духом і живим почуттям внутрішньої оцінки. Сучасне

трансформаційне суспільство ставить власні вимоги до ціннісних установок, деякі з них відмінюючи взагалі, а деякі є предметом наповнення новою методологічною концепцією. Серед останніх ми схильні виділяти і феномен державної влади. Не секрет, що кожне історичне право, суспільна побудова і ментальні особливості вказували на нові вимоги та ціннісні орієнтації до механізму державно-владних відносин, глобалізаційні процеси сучасності як потужних економічно-правовий та соціальний конгломерат трансформують державну владу відповідно до сучасних конститутивних та конативних установок. *Метою цієї наукової статті є аналіз трансформації інституту державної влади у вимірі глобалізаційних процесів сучасності.*

Окремі правові проблеми правових феноменів у світі глобалізаційних змін розглядалися в наукових працях В. Журавського, А. Козловського, М. Козюбри, Ю. Тихомирова, Ю. Тодики, О. Фрицького та інших. Однак не всі питання, що стосуються проблем філософсько-правового аналізу державної влади, знайшли своє відображення у спеціальній правовій літературі. До того ж деякі з тих, що висвітлені в працях вчених, з огляду на сучасний стан динамічного розвитку суспільних відносин, потребують логічного продовження та уточнення. Таким чином недостатня розробленість вказаного питання, зумовили необхідність написання цієї наукової статті.

Виклад основних положень. Глобалізаційні процеси науковцями оцінюються неоднозначно. Деякі з них сконцентровані на девіантних проявах сучасного та прогнозованого стану суспільного розвитку, вважаючи, що глобалізація є «хворобою» суспільства, яка тягне за собою атрофію моральних засад та ціннісних орієнтацій людства, при цьому домінуючий аспект ресурсів влади націлений на примус та силу.

Так, Г. Дашутін негативно оцінюючи сучасні процеси, вказує, що «глобалізація, коли її розуміти науково й відповідально, є новим типом економічного, політичного, та духовного синтезу, але в обмежених рамках. Її не можна тлумачити суто механічно й кількісно, жорстко пов'язуючи з інформаційною революцією, фінансами. Глобалізація – це глибинні духовні перетворення, якісні зміни суспільних відносин, форм та способів життя. Можна зробити припущення, що одна наддержавна держава може залякати світ і створити «світовий уряд». Але це не може стати глобалізацією прогресивного характеру, як гармонійний і щасливий стан людства. Це може бути лише новою світовою імперією, приреченою на розвал» [1, с. 38-39].

Продовжуючи вказану ідею, науковець аналізує глобалізаційні процеси через призму гіпотетичного розколу існуючої системи державобуття на сильні, основні та другорядні країни. Поділ світового співтовариства на «переможців» (розвинені держави) і «переможених» (країни «Третього Світу») в економічній війні. Країни-переможці замість принципів солідарності і допомоги практикують принцип відлучення «переможеного» від розподільних схем згідно з «принципом рівності». У розряд «відлучених» потрапляють конкретні люди, які ведуть маргінальне існування, соціальні групи, регіони, країни і навіть цілі континенти, як, наприклад, Африка. Відповідно до стародавнього «права переможця», переможений втрачає право бути суб'єктом рівноправної і взаємовигідної Угоди. Він може лише платити данину або контрибуцію, і його можуть піддавати лише подальшому пограбуванню. Це стародавнє «право» разом з ідеологією війни знов узяло гору у світовому масштабі в новому типі колоніалізму, за якого з «переможених» країн без будь-якої компенсації викачуються всі можливі ресурси – від сировини до мізків. Очевидно, що таке архаїчне «право» витісняє право у звичному для нас розумінні цього слова, закріплює несправедливість у світовому масштабі (зазначені тенденції, мов у краплі води, відбилися у феномені «Іраку», де «глобальна політична дія» невіддільна від «права сильного», «етики війни» і сплеску неокolonіальної ідеології).

Однак, більшість сучасних науковців не схильні так радикально оцінювати прогностичну ситуацію. Еволюція та перспективи розвитку держави та права в майбутньому, значною мірою, як стверджують російські філософи права, будуть визначатися за образом і подобою минулого та сучасного, не якимись глобалізованими й уніфікованими моделями, а національним різноманіттям і внутрішньою логікою вдосконалення держави та права, як відносно самостійних утворень. У той же час, припускається певний ступінь впливу процесів глобалізації та регіоналізації на процес розвитку держави й правових систем в сучасний період і в майбутньому [2, с. 467].

В.В. Оглезнев стверджує, що з соціально-філософської точки зору проблематика звуження самостійності державної влади є загрозливою для існування національних держав. «Такі метафори, як «втрата», «звуження» або «розмивання» державної влади дають іноді перевернуте уявлення про глобальну перебудову або трансформацію. Подібного роду мова не дозволяє адекватно осмислити сутності влади і її складний прояв, тому що за ним ховається примітивне уявлення про владу. Таке уявлення цілком не придатне при спробах зрозуміти і пояснити явно суперечливе становище, у якому опинилися розвинені капіталістичні країни в умовах сучасної глобалізації. Оскільки в сфері економіки глобалізація викликає перебудову відносин між державою і ринком, високорозвинені капіталістичні країни та різноманітні їх інститути виявляються глибоко залученими до цього процесу. Економічна глобалізація зовсім не обов'язково веде до ослаблення державної влади; вона скоріше змінює умови, при яких проявляється ця влада», – вказує російський науковець [3, с. 7].

Ю. Тихомиров також категорично не погоджується з прогнозами багатьох вчених щодо закінчення ери національних держав і національних правових систем, відзначає потребу у збереженні сучасного типу державності та нездатності міжнародних об'єднань і міжнародного права самостійно і повною мірою регулювати суспільні відносини [див. 4, с. 263-264].

Не дивлячись на радикально-протилежні векторні оцінки глобалізації, беззаперечний є факт змін у соціальному та правовому просторі сучасності та суттєвий вплив їх державно-владні процеси. Оскільки у аспекті глобалізації держава не є кінцевим елементом побудови політичного життя, а цей «п'єдестал» займають міжнародні інституції соціального та правового характеру. Тому і державна влада сприймається вже не як основний арбітр у конфлікті інтересів членів соціуму як легальний управляючий державним примусом, а як проміжний елемент соціобуття у структурній парадигмі наддержавного суспільства. У цьому випадку змінюється сама суть державно-правових категорій, норм і способів пізнання, істотно зростає роль ресурсів державної влади при визначенні сфер впливу, з'являється потреба в нових конструктивних прийомах і принципах для цієї галузі

філософського знання. Державна влада всіх держав загалом не можуть бути виражені у вигляді універсальних та «однакових» законів природи. Мета системи компаративних наук теперішньої епохи накопичення точних істинних знань про зовнішній світ, і це головний спосіб комуляції практичної ролі наукових знань для суспільства. При цьому погодимося з науковцями, що «сьогодні проблема не тільки в тому, щоб вводити розумні критерії, принципи та обмеження по відношенню до цінностей і оцінками, але в тому, щоб зрозуміти, як в контексті ціннісної «навантаженості» пізнання отримувати відносно істинне знання про дійсний світ, а не тільки його граничної ідеалізації та абстрактної моделі» [5, с. 10]. Дослідження рефлексійних факторів існування державної влади сконцентрованоється на модифікації ціннісних установок суспільства.

Цінності суспільства змінюються при цьому змінюючи цінність самої державної влади. Основні трансформаційні категорії, на нашу думку, наступні.

По перше, докорінна зміна «плацдарму» політичного та економічного співжиття. Світова фінансово-економічна криза не тільки створив нову економічну розстановку країн, але й сформував особливі геополітичні вектори відносин між ними. Стрімкий розвиток процесів інтеграції і дезінтеграції склалися спілок, ослаблення одних і посилення інших великих гравців глобалізованого світу, концентрація напруженості у взаєминах між різними етнокультури, небезпека переходу цієї напруженості в зіткнення, стихійні прояви в міграційному русі величезних людських мас, драматизм голодних бунтів у найбідніших країнах світу, що посилюється екстремізм в спробах таких країн вирішити свої проблеми за рахунок інших досить несподівано сформували блок наукових проблем, що вимагають негайного рішення [6, с. 23].

По-друге, модифікаційні зміни у аксіологічних артефактах ресурсного компоненту державно-владного механізму. Авторитет, фінанси, право і навіть силові заходи тепер відходять в сторону перед ресурсом медіаційного простору. Політичні ігри переміщуються у віртуальний простір, де формується віртуальний імідж і забезпечується принципово новий підхід до влади через володіння інформаційними мережами. Втрачає сенс концепція суверенної держави, і фактично складаються віртуальні держави з анонімною владою [7, с. 10]. Вплив недійсного простору на суспільство володарювання змінює характер державний примус, яке, з одного боку, трансформується у форму експертного управління суспільством, а з іншого, перетворюється в різновид епізодичної комунікації, заснованої на політичному виборі людини. Набирає силу Медіакратія, тобто форма організації влади, що базується на пріоритеті тих, хто контролює масові інформаційні процеси. При цьому, якщо на Заході становлення медіакратії почасти стримується традиціями демократичного діалогу влади і суспільства, відповідальністю еліт, то в нашому випадку посилення інформаційномістких способів управління державою відбувається за відсутності владних інститутів, здатних стримувати медіакратіческні прагнення [8, с. 10-11].

По-третє, зміна ціннісних орієнтирів у межах самого соціуму, деформація до рівня мінімізації моральних установок та прагнень. Підтвердження цієї ідеї знаходимо у сфері державного управління. Дотримання вимог до «кращих зразків дисципліни», «найкращих показників відповідальності», «найоптимальніших регламентів роботи», «найобґрунтованіших нормативно-правових», «найдієвіших мотиваційних стандартів» як професійної, так і побутової діяльності керівників лінійної, середньої та вищої ланок управління. Ні для кого не є секретом, що для значної кількості (якщо не для переважної більшості) керівників і до сьогодні вимоги дотримання «пунктуальності», «організованості», «тактовності», «співчуття», «співпереживання», «добротолобства» залишаються або чимось взагалі невідомим, або ж віджилим чи взагалі, на їхню думку, не важливим для повсякденної роботи. Подібні професійні, ділові, морально-етичні, естетичні, правові, організаційні та культурно-виховні «провалля» мають розглядатись як щось неприпустиме, неприйнятне як на роботі, так і в побуті. Сьогодні ж ще значна кількість державних службовців вимушена миритися з хамством, ненормативною лексикою, сексуальними домаганнями та іншим брудом, які проходить повз увагу органів влади. Поняття «інтелігент», «джентльмен», «пан» личить лише небагатьом, а «пролетарський дух» ще й досі збуджує свідомість прагненнями деяких керівників до кітч, примітивізму та безкультур'ю [9, с. 123].

По-четверте, нівелювання національними, культурно-ментальними ари фактами існування державної влади в окремій державі, тобто, руйнація національних ціннісних орієнтацій через механізм необдуманого уніфікації цінностей. Кожному народу і державі притаманні національний дух у онтологічному розумінні державної влади, тобто притаманні тільки йому принципи функціонування та побудови владних інституцій, їх сприйняття і усвідомлення в межах окремого соціуму. Насаджування єдиних стандартів, навіть і правових, призводить до втрати владою легітимацийної складової, та в кінцевому результаті – кризу влади. Коли ж мова заходить про різні стадії, етапи або ж рівні розвитку культури суспільства, то необхідно усвідомлювати, що обумовлені ними процеси уніфікації проявляються в багатоманітності нормативних механізмів, у процесах типологізації, стандартизації, парадигматизації, у різних формах видозмін, у формуванні певних стереотипів, зразків чи ідеалів мотивації і оцінки наслідків того чи іншого виду державної діяльності. Вважаємо, що глобалізація державно-владних процесів повинна, з одного боку, розглядати онто- та гносеологічні детермінанти кожної з базових сфер життєдіяльності суспільства як передумову розкриття своєї соціальної природи, а, з іншого, виконувати роль головної умови прогресивного розвитку кожної з базових сфер життєдіяльності суспільства. Тільки поєднання компаративістських ціннісних установок та ментально-національних встановить ціннісний ідеал сучасного державобуття.

Суспільне буття настійно вимагає адаптації глобалізаційних установок до умов подолання загальнонаціональної кризи з урахуванням регіонально-функціональних особливостей. З цією метою потребує подальшого розвитку наданий нами особистісно-орієнтований ноосферо-космічний інфраструктурний підхід до вирішення глобальних проблем, що поєднує зусилля концептуальної науки з якісною підготовкою кадрів і з практикою ефективного перекладу суспільства і держави на принципово новий рівень розвитку громадянського суспільства, забезпечує пріоритетне право реалізації свободної волі людини через природно-правову парадигму.

Морально-етичні цінності суспільства, що переконливо акцептуються у всіх періодах існування людства не

можуть девальвуватися під впливом негативних глобалізаційних факторів. Державна влада як природний феномен має онтологічну цінність, власне місце і «місію» як регулятора соціобуття. Водночас соціальне пізнання визнає необхідним та використовує поняття «абсолютного ідеалу» як абстрактну мету в понятійних системах філософії, політології, естетики та деяких інших наук. У цих науках таке поняття потрібне, щоб у світлі конкретних кроків наближення до абсолютного ідеалу мати критерій оцінки реальних суспільств, лідерів, кумирів, а також прогресу окремих форм суспільної свідомості й буття. Людський розум прагне мати орієнтири на досконалість, що існують вище Пrawdę, Справедливість, Рівність, Братерство, Добро, Мораль. На цьому прагненні існують Віра, Надія, Любов, без яких людство не може існувати [1, с. 14].

Висновок. Вплив геополітичних процесів, що супроводжуються реконструкцією міжнародного простору та універсалізацією державно-правових зв'язів надають особливої актуальності проблемі суспільного значення явища державної влади. Ціннісні установки та ідеали є основою розуміння суті та призначення політичних інститутів, організації публічної влади, взаємовідносин різних рівнів її організації. Моральні установки як класичні та непорушні ціннісні установки повинні забезпечувати сучасні зміни позитивними тенденціями, оскільки природні парадигми на штат захисту свободної волі, імплементації правових стандартів, превентивність соціально-конфліктних ситуацій, захист народу та окремої особистості – це ті незмінні цінності на яких повинна ґрунтуватися державна та й світова соціальна парадигма.

Список використаних джерел:

1. Дашугін Г. Політичний ідеал: світовий досвід і сучасна Україна. / Г. Дашугін. – К.: Академ-Прес, 2006. – 304 с.
2. Філософія права. Курс лекцій: учебное пособие: в 2 т./ А.В. Аверин, И.А. Гобозов, А.Г. Гузнов и др.; отв. ред. М.Н. Марченко. – Т.2. – М. Проспект, 20011. – 512 с.
3. Оглезнев В.В. Форма правления в условиях глобализации: социальное-философский анализ: дисс. на соискание научн. степени канд. филос. наук: 09.00.11 / В.В. Оглезнев; Томск, 2007. – 119 с.
4. Святоцький О. IV міжнародна школа-практикум молодих вчених юристів «держава у світі, що змінюється» / О. Святоцький, О. Кресін // Право України. – 2011. – №6. – С. 262-265.
5. Микешина Л.А. Эпистемология ценностей / Л.А. Микешина. – М.: Российская политическая энциклопедия (РОССГТЭН), 2007. – 439 с. (Серия «Нитапак»).
6. Антошкина Л.И. Посткризисная экономика: проблемы и решения: Монография / Л.И. Антошкина, В.А. Висящев, В.К. Антошин. – Донецк, Бердянск: Государственное издательство «Донбасс», 2011. – 558 с.
7. Мясникова Л.А. Экономика постмодерна и отношения собственности / Л.А. Мясникова // Вопросы философии. – 2002. – № 7. – С. 10.
8. Соловьев А.И. Политическая коммуникация: к проблеме теоретической идентификации / А.И. Соловьев // Полис. – 2002. – № 3. – С. 10-11.
9. Підготовка управлінської еліти в Україні: теорія і практика: кол. моногр. / А.В. Решетніченко, В.Г. Вікторов, О.М. Корх [та ін.]; за заг. ред. О.Б. Кіреєвої. – Д.: ДРІДУ НАДУ, 2010. – 176 с.

** Юськів Наталія Володимирівна – аспірант Навчально-наукового Інституту права та психології Національного університету «Львівська політехніка».*